

lett. Az elsők között volt, aki ezzel a hazánkban új nyelvészeti ágazattal kezdett foglalkozni abban a korban, amikor még nemigen volt az egyetemeken számítógép, nem létezett az internet sem, és az ehhez kapcsolódó források és lehetőségek. Elismert munkája révén meghívták az MTA Matematikai Intézetébe is, ahol együtt dolgozott és kutatott többek között Papp Ferencel, Kiefer Ferencel, Varga Dénessel.

1982-ben védte meg kandidátusi disszertációját *Fonéma és szótagstatisztika a magyar tőszókincsben és szövegekben* címmel. 1984-ben címzetes egyetemi docensként vonult nyugdíjba a Budapesti Műszaki Egyetemről, de nyugdíjba vonulásával sem szakított a tudományos munkával és az oktatással. A Kodolányi János Főiskolán, a Pázmány Péter Tudományegyetemen és az ELTE Bölcsészettudományi Karának Fordító- és Tolmácsképző Tanszékén oktatott, folyamatosan publikált. Fontos szerepet játszott az alkalmazott nyelvészeti konferenciákon. Előadásai mindig élményszámba mentek, mert eredeti gondolatait hatalmas nyelvészeti műveltségre támaszkodva fejtette ki. Hozzászólásaira mindig oda kellett figyelni, mert a tárgyalt téma lényegi problémáira mutatott rá, kritikai megjegyzéseivel megtisztelve az előadót. A magyarországi alkalmazott nyelvészet egyik legrokonszenvesebb képviselőjét veszítettük el benne. A következőkben három pályatársa emlékezik rá.

Hidasi Judit

Elment egy igazi úriember....

Mert Hell György az én szememben úriember volt a szó legnemesebb értelmében: megjelenésében mindig fess és visszafogottan elegáns, viselkedésében diszkrét és oktatói-kutatói habitusában alázatos. Feltehetően gazdag és változatos életútja is hozzájárult ehhez, hiszen bölcsnek nem születik az ember, hanem azzá lesz, mert azzá teszi az élet....

Jósorsom az orosz nyelvi konferenciák, a Papp Ferenc köré szerveződött oktatók és kutatók találkozói, majd később a Papp Ferenc Baráti Kör rendezvényei kapcsán hozott össze vele. Hell Györgytől távol állt a hivatkozó magamutogatás, a kitűnni vágyás – inkább jellemezte a megfontolt, átgondolt állásfoglalás. Pedig lett volna mire büszkének lennie – akár többévtizedes orosz és német nyelvi oktatói tevékenységét vesszük, akár tudományos írásainak alaposságát, megbízhatóságát. Nyitott ember volt, érdeklődéssel hallgatta meg fiatalabb kollegák megfigyeléseit és megjegyzéseit, pedig nemegyszer érezhető volt szellemi fölénye, aminek a fitogtatásától gondosan távol tartotta magát. A tudományos és kutatói pályán oly sokszor jellemző versengés és előnyharc helyett szívesen és alkotó módon vállalt részt tudományos műhelyek és projektek tevékenységében. Jó kollega volt, aki sokakat indított el, és önzetlenül támogatott tudományos munkájában. Ugyanakkor a maga tapintatos és olykor finom humorba csomagolt módján kritikát is tudott megfogalmazni, ami csak növelte tudományos hitelességét.

Emlékezetesek maradtak számomra a Budapest-Debrecen közötti oda-vissza vonatutak, amikor is csapatostul vonultunk le a Papp Ferenc szervezte legendás Orosz-nyelvi konferenciákra, és ahol végig folyt az eszmecsere tudományról, az élet dolgairól, és általában a világról. Ezek egyikén tette föl neki egy fiatalabb kollega a kérdést: „Gyuri, hogy lehet az, hogy a malenkij-robot tapasztalat nem hogy eltávolított az orosz nyelvtől, hanem annak egyik prófétájává tett?” És akkor bölcsen csak annyit szolt: „Az orosz nyelv szépsége és gazdagsága segített a túléléshez, az orosz mentalitás megértéséhez. Ezt az ismeretet vétek lenne nem továbbadni”. Gyuri ezért sokat tett.

Köszönet érte valamennyiünk nevében.

Hidasi Judit

Bassola Péter

Elhunyt Hell György, a tudós és tanár¹

2020. július 24-én gazdag életművet hátrahagyva életének 99. évében elhunyt Hell György.

Abban a szerencsében volt részem, hogy még az 1960-as évek végén megismerhettem. A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Nyelvi Szakosztályának rendezvényein rendszeresen találkoztam Vele. Találkozásaink tovább gyarapodtak azáltal is, hogy 1975-ben feleségem a BME Nyelvi Intézetében kapott állást, ahol Hell György 1969-től egészen nyugdíjba vonulásáig (1984) dolgozott.

A jó nyelvészeti alapképzésre építve (orosz, német és magyar szakos diploma) műszaki és számítógépes ismereteivel új szakterületeket fejlesztett tovább; többek között a BME Nyelvi Intézetében az újonnan berendezett nyelvi laboratóriumot vezette, az intézet *Folia Practico-Linguistica* című folyóiratát hosszú évekig szerkesztette, amely az intézet oktatóinak is lehetőséget nyújtott alkalmazott nyelvészeti cikkeik megjelentetésére.

Nyitott és befogadó volt az új tudományterületekkel szemben. Nagyon korán, talán már a 70-es években fordult érdeklődése a számítógépes nyelvészet felé. Kandidátusi disszertációjában a nyelvi statisztikával foglalkozott. Jelen lehettem a kandidátusi disszertációjának munkahelyi védésén, amelyen élénk és építő vita folyt a szerző és az opponensek között.

Kapcsolatunk újabb lendületet kapott, amikor Hell György mint nyugdíjas kezdett dolgozni a germanisztikai felsőoktatásban. Német nyelvészetet tanított előbb 1992-től a székesfehérvári Kodolányi János Főiskolán, majd 1995-től a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen, amikor néhány évig én is ott voltam vendégtanár. Így Piliscsabán rendszeresen találkoztunk, beszélgettünk. A szakmai beszélgetések során sok újat tanultam Tőle. Mindkét intézményben bővítette a germa-

¹ Köszönetemet fejezem ki Hell Évának azért, hogy szakmai életrajzát rendelkezésemre bocsájtotta és további információkkal látott el.